

ВИЗАНТИЈСКО-СЛОВЕНСКА ЧТЕНИЈА VII

ВИЗАНТИЈСКО-СЛОВЕНСКА ЧТЕНИЈА VII

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Др Александар Наумов (Венеција)
Др Ангелики Деликари (Солун)
Др Изабела Лис Вјелгош (Познањ)
Др Георгиос Нектариос Лоис (Патра)
Др Димитар Пеев (Берлин)
Др Валентина Гулевска (Битољ)
Др Бранко Горгиев (Ниш)
Др Ивица Живковић (Ниш)
Др Кристина Митић (Ниш), секретар
Др Драгиша Бојовић (Ниш), председник

ВИЗАНТИЈСКО-СЛОВЕНСКА ЧТЕНИЈА VII

Зборник радова са истоимене Међународне научне конференције, која је одржана 24. новембра 2023. године на Универзитету у Нишу

Уредници

Драгиша Бојовић
Кристина Митић

Центар за византијско-словенске студије Универзитета у Нишу
Међународни центар за православне студије, Ниш
Центар за црквене студије, Ниш

2024.

САДРЖАЈ

<i>Кристина Митић</i> Нови контексти	9
<i>Бранко Горгиев, Слађана Ристић Горгиев</i> Природна, вештачка и еулогосна интелигенција	11
<i>Branko Gorgiev, Slađana Ristić Gorgiev</i> Natural, Artificial, and Eulogetic Intelligence	31
<i>Ромило Александар Кнежевић</i> Да ли је било времена пре Великог праска? Патристички појам Бога и првобитни сингуларитет Стивена Хокинга	33
<i>Romilo Aleksandar Knežević</i> Was There a Time Before the Big Bang: Patristic Concept of God and Stephen Hawking's Proto-singularity	41
<i>Драгиша Бојовић</i> Допринос Центра за црквене студије развоју патристичких студија	43
<i>Dragiša Bojović</i> The Contribution of the Center of Church Studies to the Development of Patristic Studies	55
<i>Јелена З. Јонић</i> Поетички и теолошки аспекти плача у српској житијној књижевности 13. века	57
<i>Jelena Z. Jonić</i> Exploring the Poetic and Theological Meanings of Weeping in 13th Century Hagiographies	68
<i>Слађана Алексић, Александра Костић Тмушић</i> Тумачење српске књижевности 20. и 21. века Данице Андрејевић	69
<i>Slađana Aleksić, Aleksandra Kostić Tmušić</i> Interpretation of Serbian Literature of the 20th and 21st Centuries, by Danica Andrejević	80
<i>Јелена Младеновић</i> Српски песници 20. века загледи у средњовековне фреске – Светислав Мандић	81
<i>Jelena S. Mladenović</i> Serbian Poets of 20th Century Above the Medieval Frescoes – Svetislav Mandić	89
<i>Ива Р. Медојевић</i> Имаголошки приступ тумачењу путописа „Мистици и чаробњаци Тибета” Александре Давид-Нил	91
<i>Iva R. Medojević</i> Imagological Approach to the Interpretation of the Travelogue "Mystics and Magicians of Tibet" by Alexandra David-Néel	105

Ксенија Кончаревић

Комуникациона култура водитеља православних телевизијских емисија
у српској говорној и социокултурној средини 107
Ксенија Е. Кончаревич

Коммуникативная культура телеведущих православных передач
в сербской речевой и социокультурной среде 125

Александар М. Новаковић

Немањићи и њихово културно наслеђе у уџбеницима
за учење српског као страног језика 127

Aleksandar M. Novaković

The Nemanjići and their Cultural Heritage in Textbooks
for Learning Serbian as a Foreign Language 139

Срђан Петровић

О лакуарности у лексици из сфере православне духовности
у савременом руском и српском језику 141

Срђжан Петровић

О лакуарности в православной лексике
современного русского и сербского языков 147

Ина Анатољевна Царјова, Ружица С. Левушкина

Поглед руског теолога на српски језик и неке његове речи 149

Инна Анатољевна Царёва, Ружица С. Левушкина

Взгляд русского теолога на сербский язык и некоторые его слова 153

Игор Зиројевић

Транскрипција непознате Возвательне првог гласа
на црквенословенском језику из Хиландарског рукописа chil. 668. 155

Igor Zirojević

Transcription of an Unknown Kekragarion in First Mode
in Church Slavonic from the Hilandar Manuscript Chil. 668. 174

Милош Павловић

Када је заиста писао Теодосије Хиландарац? 175

Miloš Pavlović

When did Teodosije of Hilandar Write? 190

Анђела Гавриловић

Прилог проучавању мотива хирографа у српској средњовековној уметности –
о мотиву хирографа у српској уметности у време турске власти 193

Anđela Gavrilović

Contribution to the Study of Cheirograph Motif in Serbian Medieval Art
During the Time of Turkish Rule 202

<i>Ведран Голијанин</i>	
Етнофилетизам као мисиолошка јерес у цариградској еклесиологији	203
<i>Vedran Golijanin</i>	
Ethnophyletism as a Missiological Heresy in the Constantinopolitan Ecclesiology	216
<i>Михаило Стојановић</i>	
Прокло Дијалох – учење о теургији	217
<i>Mihailo Stojanović</i>	
Proclus Diadochus – the Doctrine of Theurgy	226
<i>Стевица П. Матко</i>	
Заједница са Богом као пуноћа слободе	227
<i>Stevica P. Matko</i>	
Community with God as the Fullness of Freedom	236
<i>Милорад Васиљевић</i>	
Могућност теодикеје у дијалогу са научним атеизмом	237
<i>Milorad Vasiljević</i>	
The Possibility of Theodicy in the Dialogue with Scientific Atheism	251
<i>Војислав Живковић</i>	
Скадарска епископија до 1089. године	253
<i>Vojislav Živković</i>	
The Bishopric of Shkodra until 1089.	262
<i>Игор Стаменовић</i>	
Политичко-теолошки елементи Висарионове Саборне посланице Грцима (1463)	263
<i>Igor Stamenović</i>	
Political-theological Elements of Bessarion's <i>Catholic Epistle to the Greeks</i>	276
<i>Драгана Милић</i>	
О положају епископа Скадра у 14. веку	277
<i>Dragana Milić</i>	
Sur la position de l'évêque de Shkodra au 14ème siècle	287
<i>Душан Симић</i>	
Поход Стефана Душана и Сиргијана Палеолога на Византију (1334) крз призму византијске историографије	289
<i>Dušan Simić</i>	
The Campaign of Stefan Dušan and Syrgiannis Palaeologus Against the Byzantium (1334) Through Prism of the Byzantine Historiography	306
<i>Радован Радић</i>	
Геополитичка дешавања у Јерусалиму, Јудеји и Палестини током предконстантинове епохе. Политичка и црквена историја	307
<i>Radovan Radić</i>	
Geopolitical Events in Jerusalem, Judea and Palestine During the Pre-Constantine Era. Political and Church History	325

Александра Стевановић

Трансфигурације вештачке интелигенције: православне перспективе
и искуства са Светског сабора православне омладине у Супрасљу 2023. 327

Aleksandra Stevanovic

Artificial Intelligence Transfigurations: Orthodox Perspective and Experience
from the World Gathering of Orthodox Youth in Suprasl in 2023. 337

Бојан М. Томић, Дејан Масликовић, Нена Васојевић

Нове технологије, културно наслеђе и образовање 339

Bojan M. Tomić, Dejan Masliković, Nena Vasojević

New Technologies, Cultural Heritage and Education 345

Прилог

Програм скупа 347

Бојан М. Томић

Универзитет у Београду, Институт за мултидисциплинарна истраживања
Међународни центар за православне студије, Ниш – Србија
e-mail: bojantomic@imsi.rs

Дејан Масликовић

Институт друштвених наука, Центар за социолошка и антрополошка истраживања,
Београд – Србија
e-mail: dmaslikovic@idn.org.rs

Нена Васојевић

Институт друштвених наука, Центар за социолошка и антрополошка истраживања,
Београд – Србија
e-mail: nvasojevic@idn.org.rs

НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ, КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ОБРАЗОВАЊЕ¹

***Апстракт:** Употреба информационих и комуникационих технологија умногоме је утицала на начин пословања и рада у различитим областима друштвеног живота. Промене су настале и у области културе и просвете, прецизније у заштити и презентацији културног наслеђа и методици наставе, односно употреби нових дидактичких средстава у образовању. Имплементација нових технологија у образовни процес у оквиру наставе која се бави темом културног наслеђа ученицима омогућава доступност наслеђа на брз и интересантан начин и интерактивно их стимулише, унапређујући образовни процес.*

***Кључне речи:** културно наслеђе, дигитализација, образовање, ИКТ, приступачност, презентација, дигитални алати*

Увод

Процесом дигитализације и применом информационих и комуникационих технологија (ИКТ) у заштити и презентацији културног наслеђа стварају се неопходни услови за формирање ресурса који се могу користити у образовању.² То је повод за разматрање нових технологија као средстава за презентацију културног наслеђа у оквирима формалног образовања. Нови дигитални материјали који се усвајају применом иновативних технологија условљавају „отварање врата“ новим искуствима, упознавање са открићима савремене науке, прилагођавање начина учења и остваривање нових облика сарадње између ученика и наставника. Савремене технологије омогућавају приступ одабраним културним знаменитостима и интерактивно искуство њиховог обиласка.

¹ Рад је подржало Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије у оквиру програма истраживања Универзитета у Београду Института за мултидисциплинарна истраживања (Уговор бр. 451-03-47/2023-01/ 200053) и у оквиру Програма истраживања Института друштвених наука за 2024. годину, као и у оквиру пројектне активности „Индивидуална и друштвена релевантност религије у савременој Србији“ коју реализује Институт друштвених наука.

² Ott and Pozzi 2008.

ИКТ и дигитализација у култури

Државне институције у области заштите културног наслеђа и креатори политике у Републици Србији усмеравају значајну количину ресурса на обезбеђивање ИКТ и могућност њиховог коришћења са надом у побољшање исхода заштите културног наслеђа. Стратешки циљеви дигитализације директно су усмерени на реализацију плана да се учини доступним дигитализовано културно наслеђе у сфери образовања, науке, економије, туризма, као и на буђење свести о очувању културног идентитета³. Процес дигитализације културног наслеђа представља најшири опсег деловања савремене технологије у служби видљивости и доступности културног наслеђа, и, нарочито, у његовој заштити. Употреба ИКТ и дигитализација имају велику улогу и у планирању путовања, боравка на дестинацији, те сумирању утисака и евалуацији услуга након путовања. Виртуелне туре, које су креиране комбиновањем различитих ИКТ, кориснику пружају динамично искуство које може стимулисати више чула истовремено.

Улагања у ИКТ и њихово коришћење у свакодневном раду од стране запослених, корисника и посетилаца институција културе, као и наставника и ученика у образовним институцијама има двосмерне импликације – то јест оне које се тичу културног наслеђа, и оне које се тичу образовних постигнућа⁴. Задаци који се стављају пред стручњаке у области заштите културног наслеђа не изискују додатно време посвећено коришћењу технологије, а заштиту и презентовање наслеђа чине бржим и ефикаснијим. Представљање културног наслеђа помоћу ИКТ омогућава његово једноставно коришћење у образовању. Нове технологије у процесу образовања допуњују традиционалне методе, и преношење знања у школи и код куће чине ефикаснијим⁵. Употреба нових технологија у заштити културног наслеђа и образовању даје добре резултате и у инклузивном образовању, као и у обезбеђивању приступачности садржаја за особе са инвалидитетом⁶.

Дигитални алати у образовању

Образовање данас карактерише употреба дидактичко-методичких иновација у различитим наставним предметима, а њиховом применом долази до увођења нових видова образовних активности. Наставници, ученици, и читав образовни систем, сусреће се са новим технологијама, те је прво потребно и очекивано стећи што детаљнија сазнања о овим иновацијама и њиховим особеностима. За организацију образовног процеса наставницима су доступни бројни бесплатни образовни ресурси за примену у виду: електронских тестова, интерактивних моделовања, готових илустрација итд. С обзиром да се на тржишту могу наћи различити дигитални алати, и да се наставници налазе пред великим изазовима, надлежно министарство, Министарство просвете, је препознало значај употребе ових алата, те је креирало *Листу дигиталних алата* које наставници могу да користе у раду са ученицима, а посебно када се настава реализује путем удаљеног приступа. *Листа дигиталних алата* креирана је као ресурс за организовање образовно-васпитног рада на даљину: за наставу и ваннаставне активности, васпитно-образовни рад, као и за развој вештина за свакодневни живот⁷. Овако креирана листа је један вид помоћи приликом одабира дигиталних алата за организовање васпитно-образовног процеса чиме

³ Krstic and Maslikovic 2019.

⁴ Bulman and Fairlie 2016.

⁵ Исто.

⁶ Kadijevich, Odovic, Maslikovic 2016.

⁷ Ministarstvo prosvete 2022.

се тежи обезбеђивању квалитетног и приступачног учења на даљину за сваког ученика. Имплементација дигиталних алата у образовни процес утиче на квалитет образовних метода у настави, али и на ваннаставне и административне активности. Водећи рачуна о доступности и конкурентности, Министарство просвете прописује углавном алате који су доступни на српском језику и који су креирани за различите оперативне системе, док су ретко заступљени они који су креирани на енглеском језику и подржани само за IOS уређаје. У савременим околностима је, као и у претходним епохама, за увођење технологије у образовање кључно пратити однос наставник-ученик, јер се у том односу одвија образовни процес⁸ који је „обележен“ употребом дигиталних алата. Дигитални алати олакшавају превазилажење појединачних баријера у наставном процесу, а са друге стране омогућавају индивидуализацију рада са ученицима у зависности од њихових постигнућа. Такође, омогућавају наставнику да има увид у рад ученика, прате динамику рада ученика, као и да дају директне повратне информације и оцене ученика у знатно краћем временском року. Уз то, треба имати у виду да нове технологије нису дизајниране да замене традиционалну наставу, већ је идеја која стоји иза њихове примене у савременом образовању да се створи окружење за учење које ће омогућити бољу продуктивност ученика, али и перманентно богаћење наставног садржаја новим дидактичким материјалима. Такође, нове технологије подстичу ученике да постану активнији учесници у образовном процесу, а наставнике да креирају нове приступе, методе те моделе наставе и васпитања. Процес учења постаје динамичнији, јер ученик може да прегледа наставне јединице кроз дигитални материјал који, у случају обраде тема које се тичу културног наслеђа, даје реалистичну слику времена у којем се одиграо одређени процес, као и да користи онлајн линкове ка релевантном материјалу потребном за обраду наставног садржаја.

Због свега наведеног, Завод за унапређивање образовања и васпитања је, у сарадњи са Уницефом, увидео потребу да се наставницима пружи конкретна, перманентна и поуздана подршка у области коришћења и примене дигиталних алата у процесу наставе и учења. Подршка се пружа за сва питања везана за примену ИКТ-а у настави: коришћење дигиталних алата у настави, хардвера, софтвера, ЛМС система за управљање учењем, педагошких аспеката употребе дигиталне технологије у настави и учењу⁹.

Културно наслеђе у образовању

На примеру теме средњовековног српског зидног сликарства која се обрађује у школској настави кроз различите школске предмете може се размотрити значај коришћења нових технологија у настави ових предмета. Упознавањем са основним појмовима и оквирима ове теме ученици се уводе у поље српске историје, традиције, културе, баштине, али и уметности и естетике.¹⁰ Образовни аспекти српске уметничке традиције интегрисани су у школску наставу образовног система Републике Србије кроз наставне планове и програме за све нивое образовања. Ученици основне школе их стичу у оквиру различитих наставних предмета и програма као што су Ликовна култура, Историја, Српски језик и књижевност, Цртање, сликање и вајање, и Православни катихизис.¹¹ Могућност коришћења дигиталних ресурса попут апликација за учење, онлајн образовних садржаја и интерактивних виртуелних тура чини наставни садржај доступнијим и интересантнијим за ученике, и обогаћује те проширује њихова знања. Виртуелна тура

⁸ Haleem et al. 2022.

⁹ ЗУОВ 2020.

¹⁰ Томић, Радовановић, Васојевић 2023.

¹¹ Исто.

кроз манастире са фокусом на упознавање са фрескама и техником фрескописа, представља квалитетан комплемент традиционалној настави, иако не може бити суштинска замена за стварну посету овим локацијама.

Многобројне интерактивне образовне апликације осмишљене су са циљем да унапреде процес учења, али се у образовне сврхе могу користити и оне које су иницијално намењене за стручно коришћење у другим областима, као и за забаву. Презентовање сазнања о археолошким локалитетима применом ИКТ доводи до упознавања ученика са локалитетима, те лакшег савладавања наставних садржаја из историје, ликовне културе и других предмета.¹² Још један пример коришћења ИКТ када је у питању археологија представља употреба технологије географског информационог система (ГИС), то јест геопозиционирања. ГИС технологија, која се у највећој мери користи за пројектовање и урбанистичко планирање, омогућава да се на специјализованим платформама археолошки локалитет визуелизује у реалном окружењу што је применљиво и у сврси едукације.¹³ Интерактивне апликације које симулирају технике коришћене код старих уметничких стилова, укључујући и средњовековно српско зидно сликарство, могу послужити и у настави. Овакви алати омогућавају овладавање уметничким вештинама и њихово усавршавање на интерактиван начин, али и препознавање карактеристика стила и технике¹⁴. Савремене технологије пружају и могућност за једноставно остваривање комуникације, те сарадњу међу ученицима или наставницима широм света. Виртуелне дискусије, онлајн пројекти и тимско учење доприносе бољем разумевању културног наслеђа у међународном контексту.

Дискусија

Нове технологије су све више присутне у савременом приступу културном наслеђу, као и у савременом образовању. У погледу упознавања са културним наслеђем, оне обезбеђују ученицима интерактивно искуство упознавања баштине путем виртуелних тура, онлајн галерија и образовних апликација. Међутим, на овај начин се ствара и дигитална грађа где се обезбеђује лакши приступ културном наслеђу и промоцији културне баштине кроз развој нове технологије. Уједно, на овај начин кроз систем дигитализације доприноси се и очувању националног идентитета и стварања „дигиталних база“ за наредне генерације ученика. Технологија је од користи и у сакупљању и анализи података, чиме се могу подржати школски истраживачки задаци о важним аспектима културе и традиције. Свеукупно, имплементација нових технологија може обогатити и модернизовати приступ некој теми попут средњовековног српског зидног сликарства, чинећи учење интерактивним, те узбудљивим за ученике. Интеракција културног наслеђа и образовања посредством нових технологија не може извршити, а нема ни за циљ да постигне, замену посете манастирима, организовања ђачких екскурзија и поклоничких путовања, већ представља својеврсну допуну таквих ваншколских активности, као и окрепљење у тренуцима спречености да се локације физички обиђу, проузроковане различитим факторима.

Електронски ресурси и виртуелне туре нуде одабир времена и места одржавања виртуелних обилазака, што уводи мноштво локација од културне и историјске важности у учионицу и омогућава ученицима да истражују из својих школских клупа. Музеји и

¹² Масликовић и Томић 2015.

¹³ Masliković, Stanković-Pešterac, Vulikić 2023.

¹⁴ Карактеристике стила и технике се разматрају и применом Колмогорове комплексности. Reptenatu et al. 2022.

галерије широм света обезбедили су виртуелне обиласке, што ученицима пружа прилику да буду вођени кроз музејску поставку уз посматрање уметничких дела и културних артефаката. Применом у оквиру школске наставе, овакве иновације обогаћују учење и пружају ученицима широку перспективу нудећи им могућност упознавања са наслеђем из различитих култура и цивилизација.

Закључак

Последњих година је експанзијом нових технологија дошло до убрзане дигитализације и наглог пораста њеног утицаја у свим сферама друштва, због чега је неопходно и да се образовне технологије прилагоде новим условима, али и да се усмере ка повећању мотивације ученика за стицање знања. Имплементација и употреба различитих технолошко-образовних алата у организовању васпитно-образовних активности омогућава постизање значајних промена у исходима учења. Са друге стране, ученици 21. века одрастају уз дигиталне технологије, па овакво стање треба искористити како би се ученицима кроз употребу дигиталних алата приближио и објаснио значај културног наслеђа и његове одрживости. Да се закључити да су савремене технологије драгоцен медиј за омогућавање квалитетног и свеобухватног увида у културно наслеђе и корисно методолошко средство, као и да овај спој повољно утиче на исход образовања и очување културног и националног идентитета. Процесом повезивања образовања и културе путем примене нових технологија у обе области, образовање добија на квалитету, због чега је важно подизање свести о значају повезивања ове две области на разматрани начин.

Литература

ЗУОВ (2020): *ЗУОВ дигитална подршка наставној пракси за примену ИКТ-а у настави*. <https://zuov.gov.rs/zuov-digitalna-podrska-nastavnoj-praksi-za-primenu-ikt-a-u-nastavi/> (Приступљено 14.2.2024)

Масликовић, Дејан, и Бојан М. Томић (2015): Приступачност археолошких локалитета особама са инвалидитетом, *Старинар* 65, 221–227. DOI: 10.2298/STA1565221M

Томић, Бојан М, Небојша Радовановић, и Нена Васојевић (2023): Образовни аспекти средњовековног српског зидног сликарства, у: *Византијско-словенска чтенија 6: зборник радова са истоимене Међународне научне конференције, која је одржана 26. новембра 2022. године на Универзитету у Нишу*, Д. Бојовић, К. Митић (ур.), Ниш: Међународни центар за православне студије, Центар за византијско-словенске студије Универзитета у Нишу, Центар за црквене студије, 533–539.

*

Bulman, George, and Robert W. Fairlie (2016): *Technology and Education: Computers, Software, and the Internet*. NBER Working Paper No. 22237. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w22237/w22237.pdf (Приступљено 14.2.2024)

Haleem, Abid, Mohd Javaid, Mohd Asim Qadri, and Rajiv Suman (2022): Understanding the role of digital technologies in education: A review. *Sustainable Operations and Computers* 3, 275-285. <https://doi.org/10.1016/j.susoc.2022.05.004>

Kadijevich, Djordje M, Gordana Odovic, and Dejan Maslikovic (2016): Using ICT and quality of life: Comparing persons with and without disabilities, in: *Computers helping people with special needs. ICCHP 2016*, K. Miesenberger, C. Bühler, and P. Penaz (eds.), Lecture Notes in Computer Science, 9758. Cham: Springer, 129–133. DOI: 10.1007/978-3-319-41264-1_18

Krstić, Nataša, and Dejan Masliković (2019): Pain Points of Cultural Institutions in Search Visibility: The Case of Serbia, *Library Hi Tech* 37(3), 496-512. DOI:10.1108/LHT-12-2017-0264

Masliković, Dejan, Tijana Stanković-Pešterac, and Natalija Vulikić (2023): Digital Tools — A New Era in Archaeology, *Arheologija i prirodne nauke* 19, 187–198. https://doi.org/10.18485/arhe_apn.2023.19.12

Ministarstvo prosvete (2022): *Lista digitalnih alata za rad sa decom i učenicima kojima je tokom učenja na daljinu potrebna dodatna podrška*. <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/02/B.2.6.-Lista-digitalnih-alata-za-dodatnu-podrsku-ucenje-na-daljinu.pdf> (Пристапљено 27.2.2024)

Ott, Michela, and Francesca Pozzi (2008): ICT and Cultural Heritage Education: Which Added Value?, in: *Emerging Technologies and Information Systems for the Knowledge Society. WSKS 2008*, M. D.Lytras, J. M. Carroll, E. Damiani, R. D. Tennyson, (eds.), Lecture Notes in Computer Science, 5288. Berlin, Heidelberg: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-540-87781-3_15

Peptenatu, Daniel, Ion Andronache, Helmut Ahammer, Richard Taylor, Ioannis Liritzis, Marko Radulovic, Bogdan Ciobanu, Marin Burcea, Matjaz Perc, Tuan D. Pham, Bojan M. Tomić, Cosmin Iulian Cîrstea, Adrian Nicolae Lemeni, Andreea Karina Gruia, Alexandra Grecu, Marian Marin and Herbert Franz Jelinek (2022): Kolmogorov compression complexity may differentiate different schools of Orthodox iconography, *Scientific Reports* 12 (1), 10743. DOI: 10.1038/s41598-022-12826-w

Bojan M. Tomić
Dejan Masliković
Nena Vasojević

NEW TECHNOLOGIES, CULTURAL HERITAGE AND EDUCATION

The use of information and communication technologies has changed the way people do business and work in many areas of social life. Changes also occurred in the field of culture and education, more precisely in the protection and presentation of cultural heritage and the methodology of teaching, that is, the use of new didactic tools in education. The implementation of the new technologies in the educational process within the teaching of cultural heritage enables students to access heritage in a quick and interesting way and interactively stimulates them, improving thus the educational process.